

5.8 Caritas

Blízkosť chudobným a služba núdzným charakterizujú kapucínov od začiatku. Už v r. 1528/30 nachádzame bratov v službe chorým postihnutým morom. Svojím účinkovaním v rôznych mestách sa na prvý pohľad vôbec javia ako nemocničný rád. Svoju vlastnú chudobu spája s ľuďmi na okraji. Často sa delili o vyžobraný chlieb s najbiednejšími. Kláštory zriadili pri vrátnici malú krajčírsku dielňu, kde plátali alebo menili odev chudobných. Kapucínski kazatelia dosiahli sociálne rozhodnutia u mestskej rady. Bratia sprevádzali odsúdených na popravu ako aj vojakov na vojnu a starali sa o zranených na okrajoch mnohých bojísk.

2903 Keď Božím dopustením vypukol r. 1523 obrovský mor v meste Camerino a v mnohých iných kresťanských oblastiach, nachádzal sa brat Matúš [z Bascia] v konvente otcov žobravých v Camerine. Tu ho zachvátila bezhraničná túžba vydať svoj život za Krista [...], a tak vrúcne a so slzami prosil otca gvardiána toho kláštora, aby ho nechal so svojim požehnaním a v svätej poslušnosti ísť ošetrovať postihnutých morom [...]. Brat Matúš sa ihneď odobral s veľkou radosťou a ako najlepší príklad pre celé mesto medzi chorých, aby im slúžil so všetkou usilovnosťou a staral sa o ich telesný pokrm a aj iné potreby. Čo mu však bolo ešte dôležitejšie: prinášal im aj duchovný pokrm, nabádal ich prijať sväté sviatosti a vrátiť cudzí majetok. Mnohým, o ktorých sa nik nestaral, zaobstaral všetko, čo potrebovali; a mnohým, ktorých nik nepochoval, vlastnými rukami vykopal hrob. (Bernardino II, 101-102)

2904 V rokoch 1528 a 1529 zúrili neopísateľný mor a jeden z najťažších hladomorov. Musím to vedieť, lebo ja sám som bol postihnutý na stehne morom a na všetko si veľmi dobre pamätám. V onej tiesni bolo všade vidieť mŕtvych od hladu alebo obeť moru alebo zavraždených zločincami či vojakmi: mŕtvolu, kamkoľvek sa človek pohol, a vlky, ktoré ich požierali. Byť na cestách bolo hrozné a strašné: človek stretol len málo ľudí, mnohé mestá boli vypálené, celé oblasti neboli už viac obývané. V onom čase skončili prenasledovania chudobných kapucínov [...]. Nebolo žiadnych rehoľníkov, ktorí by sa ujali chorých a mŕtvych [...]. Tak povedal jeden druhému: „Čo máme robiť? Teraz je čas nasadiť život za Ježiša Krista, kde zomiera v beznádeji tak veľa chudobných, našich bratov a setier, opustenými všetkými a zväčša bez sviatostí“ [...].

2905 [Ľudovít z Fossombrone] ich zdržal jeden deň a jednu noc; v tomto čase si všetci jednotne vykonali vrúcne modlitby a odporúčali sa čo najsrdečnejšie nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi [...]. Nasledujúce ráno slávil otec brat Ľudovít sv. omšu o Duchu Svätom, všetkým podal sv. prijímanie a na konci sv. omše mal krásny príhovor: „Moji milovaní synovia a požehnaní bratia, bol som v službe postihnutým morom ešte pred vami, keď totiž v r. 1523 zúrili v dedinách okolo Camerina veľký mor [...]. Vždy sa snažte stráviť v noci nejaký čas chválou Boha, modliť sa oficiom a matutínum a [sláviť] sv. omšu, lebo cez deň vám na to neostane žiadny čas. Vyvarujte sa vziať od niekoho do úschovy peniaze, nemiešajte sa do žiadnych vlastníckych záležitostí, ale snažte sa jedine o to, aby ste získali duše. A vedzte: nasadiť život pre spásu blížneho je jeden zo spôsobov mučeníctva a nanajvýš milé Božiemu majestátu. Spojte vášho ducha s

Ježišom Kristom a z čistej lásky k nemu choďte do tejto služby lásky. A ak by ste mali sami pritom zomrieť, buďte si istí svojou spásou.“ [... Brat Ľudovít] sa vydal so všetkými na cestu, potom si zobral sám jedného spoločníka a išiel s ním do inej oblasti ošetrovať nakazených morom. (Bernardino II, 222-225)

2909 Keď v Miláne mor skončil a vypukol v Brescii, prevzal [brat Paolo da Salo]¹ aj vedenie lazaretu v Brescii. Keď o dva roky neskôr zasiahol mor Marseille, stretol ho človek aj v Marseille, kde vykonával podobnú službu lásky. Jeho pôsobenie bolo obdivuhodné, lebo dokázal obrátiť heretikov ešte v ich hodine smrti. Pri takýchto skutkoch lásky zomrelo i veľa bratov. (Mattia VI, 343-344)

2910 Aby nasledovali Testament [svätého Františka] dokonale, odobrali sa do nemocníc a ošetrovali tam malomocných, ako je to všeobecne známe v Ríme, Neapole, Janove a iných mestách, no predovšetkým boli činní v ‚San Giacomo degli Incurabili‘ v Ríme, v prakticky orientovanej nemocnici. Kapucíni z nej v krátkom čase urobili prvú nemocnicu Talianska [..., napokon] s 500 lôžkami, všetky obsadené chorými. Všetku zodpovednosť prevzali kapucíni. (Bernardino IV, 195-196)

2911 [Franz Tittelmans] prosil o preloženie do nemocnice nevyliciteľne chorých [...]. Túto nemocnicu viedli vtedy kapucíni a neustále tam bolo desať až dvanásť bratov v službe malomocným [...]. Vykonával tam najpodradnejšie služby, ktoré existujú, čistil chodby, pral obväzy, nosil jedlo, zametal miestnosti a [vykonával] iné služby, a to všetko s takým zápalom a horlivosťou, až sa zdal byť akoby druhým Františkom.

2912 Týmto vzbudil toľko obdivu, že ho navštívilo mnoho otcov z druhej strany Álp, ktorí ho poznali v ráde [observantov] ako vysoko váženého muža a teraz ho stretli obráteneho o všetky knihy, ako jednoduchého malého brata, bosého a oblečeného len v jednom drsnom habite [...]. „Vedzte“, povedal im, „svojich Augustínov, Hieronymov a Chryzostomov som zamenil za týchto ľudí tu.“ (Bernardino III, 173; II, 281)

2913-14 [Ľudovít zo Stroncione]² bol bez prestávky štrnásť rokov v tejto službe. Bolo to akoby zázrak: hoci bol vystavený príšernému zápachu a v lete extrémnej horúčave, nik ho nikdy nepočul sťažovať sa a nikdy sa ani nesnažil oslobodiť od tejto služby [...]. Ľud to videl a bol veľmi dotknutý, práve aj kardináli a mocní páni: nemocnica požívala veľkú úctu. Kto chcel podarovať väčší milodar, poslal ho do ‚San Giacomo degli Incurabili‘ ku kapucínom. Ľudia si totiž vraveli: „Tu vieme, že sa s tým (darom) dobre zaobchádza; otec brat Ľudovít nezbiera poklady pre seba.“ [...] Po dvanástich rokoch mu bolo

¹ Paolo bol pokrvným bratom kronikára Mattia Bellintaniho. Asi o päť rokov mladším (* okolo 1540), nasledoval ho do kapucínskeho rádu (provincia Brescia), ako vojenský kaplán sprevádzal kresťanské oddiely do námornej bitvy proti Turkom (1570-71), zažil Lepanto, aby sa potom vrátil do severného Talianska pomáhať počas viacerých morových nákaz. Umýval chorých a sprevádzal zomierajúcich v Miláne (1576), Brescii (1577) a Marseille (1579). Jeho skúsenosti sú napokon zhrnuté v knihe o ošetrovaní postihnutých morom: Dialogo della Peste, ed. in Italia Franciscana 1-5 (Rím 1926-30). Paolo Bellintani zomrel r. 1590.

² Nakrátko vstúpil v Albacine do spoločnosti a zomrel v Ríme r. 1562.

doručené želanie utiahnúť sa kvôli svojmu (vysokému) veku do provincie svätého Františka, aby sa mohol po takých ťažkých námahách voľne nadýchnuť [...]. Bol pridelený do Carcerelle nad Assisi. Tam som bol spolu s ním pár mesiacov v rovnakom spoločenstve. Čo som počul z jeho úst, (to) je tu napísané. Keď ale gvardiáni a predstavení v Ríme videli, akú škodu utrpela nemocnica jeho neprítomnosťou, zasadili sa prostredníctvom kardinálov o to, aby bol náš otec generál prinútený preložiť ho naspäť. Boží služobník sa z toho nemálo tešil. (Bernardino III, 281,264-267)

2916 V obydlí v Miláne žil aj brat Gioseffo z Milána,³ muž s darom posilňovať odsúdených nielen svojimi poznatkami o viere, ale aj svojou dobrotou, takže sa zdal byť akoby narodeným na to, aby povzbudzoval sklúčených. (Mattia VI, 305)

2919 Pretože vtedy vládol nepredstaviteľný hladomor, išli si Boží služobníci zaobstaráť od bohatých a zámožných obilie, zrno, chlieb a iné potraviny, ktoré potom dávali ďalej nesmelým chudobným nachádzajúcim sa v najväčšej núdzi. (Bernardino II, 189)

2920 [Francesco da Macerata]⁴ bol jedného dňa na žobraní s pokynom, aby boli na obed naspäť. V dome nebolo chleba ani pre bratov, ani pre remeselníkov pracujúcich v dome. Na ceste však rozdal chudobným toľko chleba, až mu zostalo len tridsať kusov, ktoré mohol priniesť domov. A tu sa pozri: na ulici stetol práve toľko Nemcov. Vracali sa späť z Ríma a v tom čase hladomoru nikde nenašli nič na posilnenie, takže ležali na zemi polomŕtvi. Ich žalostný výzor ho hlboko dojal [...]. Vlastnoručne im so svojim spoločníkom položil do misiek, ktoré niesli so sebou, chlieb, zalial vínom a rad radom každému podával k ústam túto polievku. Bedári najprv olízali namočený chlieb a potom prijali pár hryzov z týchto kúskov chleba, načo sa im pomaly prebudila opäť chuť do života. (Foligno VII, 472)

2922 V onom čase prinútil Pius V. v svätej horlivosti kresťanskej kniežatá, aby vytiahli proti Turkom so silnou armádou. Prikázal, aby šli s nimi aj kapucíni, či už budú svedeať vojakov alebo povzbudzovať zranených a starať sa o nich. Medzi inými šiel brat Girolamo da Pistoia, slávny kazateľ, a brat Ottone da Napoli, brat z milánskej provincie. Obaja nasadili život v službe všeobecnému kresťanstvu. Brat Girolamo žil predtým viac rokov medzi žobravými (mníchmi); potom viedol u kapucínov rôzne provincie a keď nebol provinciálom, vyučoval teológiu [...]. Keď teraz bez toho, aby sa bál smrti, slúžil vojakom postihnutým morom a prenášal ich na vlastných pleciach [...], prešiel sám ako obeť moru do lepšieho života. (Mattia VI, 326)

³ Jedná sa o Giuseppa Piantanidaho da Ferno (asi 1485-1556): okolo r. 1503 vstúpil k františkánom observantom a preslávil sa tu ako lektor i kazateľ. V r. 1536 prestúpil ku kapucínom. Viedol viaceré provincie, až kým sa nestal v r. 1549 generálnym definítorom a r. 1552 bol ním opakovane zvolený. Prejavil sa aj ako uzmierovateľ sporov a zaslúžil sa o rozšírenie 40 hodinovej pobožnosti.

⁴ Observantský laický brat sa v r. 1528 stretol s bratmi Tenagliovcami. Girolamo da Montefiore vykresľuje v diele Vitae Fratrum, ako vo svojej dobromyseľnej povahe našiel cestu k chudobným i bohatým. Chodieval do paláca v Urbine, kde oslovoval vojvodu ako každého človeka s „fratello“ a vojvodkyňu „sorella“. O jeho živote, modlitbe, charitatívnej činnosti porov. tu 3191-3196.